

Sygn. akt VU 1758/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 marca 2013 r.

Sąd Okręgowy w Kaliszu V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie :

Przewodniczący SSO Romuald Kompanowski

Protokolant Anna Werner-Dudek

po rozpoznaniu w dniu 22 marca 2013 r. w Kaliszu

odwołania V. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

z dnia 17 września 2012 r. Nr (...)

w sprawie V. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o ustalenie ubezpieczenia

oddala odwołanie

Sygn. akt V U 1758/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 17 września 2012 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. stwierdził, że V. S. zgłoszona do ubezpieczeń społecznych jako pracownik E. B. prowadzącej firmę (...) w O. nie podlega od dnia 2 maja 2012 r. do nadal ubezpieczeniom społecznym pracowników wynikającym z art. 6 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2007 r. Nr 11 poz. 74 ze zm.). W uzasadnieniu decyzji Zakład wskazał, że jedynym zamiarem stron umowy o pracę było umożliwienie V. S. skorzystanie z prawa do świadczeń z ubezpieczenia, należnych pracownikom w razie choroby i macierzyństwa. W ocenie Zakładu całokształt okoliczności wskazuje, że żadna ze stron umowy nie miała zamiaru wywołać skutków wynikających z treści umowy.

Z opisaną powyżej decyzją nie zgodziła się V. S. wnosząc odwołanie do sądu. Odwołująca domagała się zmiany decyzji i uznanie, że podlega ubezpieczeniom społecznym pracowników. Odwołująca powołała się między innymi na to, że po zatrudnieniu świadczyła pracę zgodnie z warunkami umowy. Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania z powołaniem na argumentację zawartą w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. Wezwana do sprawy w charakterze zainteresowanej E. B. poparła odwołanie.

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 2 maja 2012 r. odwołująca V. S. zawarła umowę o pracę z E. B. prowadzącą firmę (...) w O. i z tego tytułu została zgłoszona do pracowniczych ubezpieczeń społecznych. Umowa została zawarta na czas nieokreślony w wymiarze

pełnego etatu, z wynagrodzeniem 1500 zł brutto miesięcznie. Odwołująca została zatrudniona na stanowisku asystenta geodety (dowód: umowa o pracę w aktach ZUS).

Jako obowiązki pracownicze odwołującej zostały ustnie wskazane prace polegające na dostarczaniu operatów do ośrodka dokumentacji geodezyjnej i kartograficznej, płacenie rachunków za pośrednictwem konta internetowego, pobieranie wpisów z wydziału ksiąg wieczystych, przyjmowanie zleceń, ustalanie terminów wykonywania robót geodezyjnych, praca w systemie CGO – 5. Te czynności odwołująca miała wykonywać od poniedziałku do piątku każdego tygodnia w godzinach od 8-iej do 16-iej (dowód: zeznania zainteresowanej E. B. – w aktach ZUS oraz 56 i nast., zapisu rozprawy w dniu 22 marca 2013 r. zeznania świadków: K. P., J. B., M. H.).

Odwołująca już wcześniej niż zawarcie wspomnianej wyżej umowy o pracę, wykonywała podobne czynności na rzecz E. B.. Nie zawierano wówczas żadnej umowy. Odwołująca te czynności wykonywała nieodpłatnie. W tym okresie odwołująca zamieszkiwała z E. B. na terenie tej samej posesji. Odwołująca jest bowiem siostrą E. B.. Od stycznia 2012 r. odwołująca już nie zamieszkuje z E. B.. Nie było żadnej różnicy między zakresem prac wykonywanych w okresie kiedy nie było zawartej umowy o pracę a okresem po jej zawarciu. E. B. nie zaprowadziła listy obecności. Przed podpisaniem umowy o pracę jak i po jej podpisaniu odwołująca nie została skierowana na badania lekarskie – wstępne. W połowie kwietnia 2012 r. odwołująca dowiedziała się o ciąży (dowód: zeznania odwołującej – protokół rozprawy).

Od dnia 4 czerwca 2012 r. odwołująca ma orzeczoną czasową niezdolność do pracy. Zwolnienie lekarskie wystawione zostało w związku z przebiegiem ciąży. Na czas tego zwolnienia E. B. nie zatrudniła żadnego pracownika.

(bezsporne)

Dokonując powyższych ustaleń Sąd dał wiarę zeznaniom odwołującej, zainteresowanej oraz zeznaniom słuchanych w sprawie świadków w części odnoszącej się do zawarcia między tymi osobami umowy o pracę oraz o obecności odwołującej w biurze i pracach w tym czasie przez nią wykonywanych.

Sąd nie dał wiary pozostałym zeznaniom tych osób. Nie mogły zostać uznane za wiarygodne zeznania tych osób o realizacji stosunku pracy po zawarciu umowy o pracę w warunkach gdy ani w okresie wcześniejszym ani po wystawieniu zwolnienia lekarskiego prowadząca biuro nie zatrudniła żadnego pracownika do prowadzenia biura i wysyłania bądź odbierania korespondencji. Zainteresowana nie wykazała konieczności zatrudnienia osoby w charakterze pracownika w okresie od dnia zawarcia umowy o pracę do dnia wystawienia zwolnienia lekarskiego. Słuchane przed sądem osoby wskazywały na wykonywane czynności. Samo ich wykonywanie w biurze czy też nawet poza biurem nie prowadzi automatycznie do uznania wykonywania tych czynności w ramach organizacyjnego podporządkowania.

Sąd zważył, co następuje:

Stosownie do treści art. 6 ust. 1 pkt. 1, art. 11 ust. 1 oraz art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2007 r. Nr 11 poz. 74 ze zm.) obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, chorobowemu oraz wypadkowemu podlegają osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są pracownikami.

Pracownika definiuje art. 8 cytowanej ustawy między innymi jako osobę pozostająca w stosunku pracy.

Zgodnie z art. 22 § 1 kodeksu pracy przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca - do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem. Zatrudnienie w warunkach opisanych powyżej jest zatrudnieniem na podstawie stosunku pracy, bez względu na nazwę zawartej przez strony umowy (art. 22 § 1¹ kodeksu pracy).

Pozorność jako wada oświadczenia woli określona w art. 83 kodeksu cywilnego skutkuje nieważnością tego oświadczenia.

Umowę o pracę uważa się za zawartą dla pozorów (art. 83 § 1 kodeksu cywilnego), jeżeli przy składaniu oświadczeń woli obie strony mają świadomość, że osoba określona w umowie o pracę jako pracownik nie będzie świadczyć pracy, a osoba wskazana jako pracodawca nie będzie korzystać z jej pracy (por. wyrok SN z 4 sierpnia 2005 r., II UK 321/04, OSNP 2006/11-12/190, por. także wyrok SN z 28 stycznia 2001 r. II UKN 244/00, OSNP 2002/20/496, wyrok SN z 18 maja 2006 r. II UK 164/05, PiZS 2006/9/33, wyrok SN z 14 marca 2001 r., II UKN 258/00, OSNP 2002/21/527).

Sąd Najwyższy wielokrotnie zwracał uwagę, iż nieważność umowy o pracę nie skutkuje w sferze prawa do świadczeń z ubezpieczenia społecznego, w których prawną doniosłość ma jedynie taka pozorność zawarcia umowy o pracę, która nie wiąże się z wykonywaniem tej umowy i gdy zgłoszenie do ubezpieczenia następuje tylko pod pozorem istnienia tytułu ubezpieczenia w postaci zatrudnienia. (por. uzasadnienie wyroku SN z dnia 4 sierpnia 2005 r. II UK 320/04, OSNP 2006/7-8/122).

Pozorność umowy o pracę będzie zachodzić wówczas, gdy oświadczenia stron zawierają wprawdzie określone w art. 22 kodeksu pracy elementy umowy o pracę, jednak faktycznie strony nie zmierzały realizować obowiązków wynikających z umowy o pracę mając świadomość tworzenia fikcji dla uzyskania świadczeń z ubezpieczeń społecznych.

W wyroku z dnia 28 stycznia 2001 r. (II UKN 244/00, OSNP 2002/20/496) Sąd Najwyższy podniósł, że zamiar nawiązania stosunku ubezpieczenia społecznego, bez rzeczywistego wykonywania umowy o pracę, świadczy o fikcyjności zgłoszenia do pracowniczego ubezpieczenia społecznego. Natomiast w wyroku z dnia 18 maja 2006 r. (II UK 164/05, PiZS 2006/9/33) Sąd Najwyższy stwierdził, iż fakt że oświadczenia stron umowy o pracę zawierają formalne elementy umowy o pracę, nie oznacza, że umowa taka jest ważna. Jeżeli strony nie zamierzały osiągnąć skutków wynikających z umowy, w szczególności jeżeli nie doszło do podjęcia i wykonywania pracy, a jedynym celem umowy było umożliwienie skorzystania ze świadczeń z ubezpieczenia społecznego, umowa taka jest pozorna.

Z przedstawionego powyżej aktualnego stanowiska judykatury bezspornie wynika, że Zakład słusznie zakwestionował ważność umowy o pracę, jaką zawarła odwołująca i zainteresowana. Po stronie pracodawcy nie istniała rzeczywista potrzeba zatrudnienia pracownika skoro rzekoma konieczność wykonywania pracy faktycznie ograniczać się ma do okresu sprzed wystawienia zwolnienia lekarskiego.

O tym, czy strony istotnie nawiązały umowę o pracę, nie decyduje formalne zawarcie (podpisanie) umowy nazwanej umową o pracę, lecz faktyczne i rzeczywiste realizowanie na jej podstawie elementów charakterystycznych dla stosunku pracy - czyli świadczenia pracy podporządkowanej (także w znaczeniu podporządkowania poleceniom pracodawcy), w charakterze pracownika, w czasie i miejscu oznaczonym przez pracodawcę. Nie można mówić o umowie o pracę, jeżeli w łączącym strony stosunku prawnym brak jest podstawowych elementów charakterystycznych dla stosunku pracy, takich jak osobiste wykonywanie czynności oraz podporządkowanie organizacyjne i służbowe (por. wyroki Sądu Najwyższego: z 4 grudnia 1997 r., I PKN 394/97, OSNAPiUS 1998 nr 20, poz. 595; z 28 października 1998 r., I PKN 416/98, OSNAPiUS 1999 nr 24, poz. 775, z 26 listopada 1998 r., I PKN 458/98, OSNAPiUS 2000 nr 3, poz. 94). Odwołująca i zainteresowana nie zdołały więc wykazać, by łączyła je umowa która treścią odpowiadała stosunkowi pracy w rozumieniu art. 22 § 1 kodeksu pracy.

W tej sytuacji Sąd na podstawie art. 477¹⁴ §1 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.